

Bölüm

14

SOSYAL GÜVENLİĞİN İKTİSADİ VE MALİ BOYUTU

Cihan Serhat KART¹

GİRİŞ

Sosyal güvenlik, ilk bakışta sosyal politika disiplinin ilgi alanında görünmesine karşın, iktisadi belirleyicileri ve aynı şekilde iktisadi sonuçları olan bir olgudur. Zira sistematik olarak ortaya çıkışını Dünya tarihinde önemli bir iktisadi değişim olan sanayi kapitalizminin doğuşuna borçludur. Sanayileşme ile birlikte üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmayan, “emeğinden başka” bir şeyle üretime katılma imkânı olmayan geniş bir işçi kitlesi doğmuştur. Başlangıçta kolektif bir güç olmaktan uzak olan bu kitle, hayatta kalabilmek adına gerekli olan temel gereksinimlerini az çok giderebilecek asgari geliri elde etmek için düşük ücrete razı olarak, sağlıksız koşullarda çalışmayı kabul etmiştir.

Dönemin acımasız ve kontrolsüz rekabet koşullarında maliyeti düşürmekten başka çaresi olmayan üreticiler başlangıçta sermaye birikiminin sürekliliğini sağlayabilmek için bu durumu sürdürmeye çalışmışlardır. Döneme hâkim olan Klasik İktisat düşüncesinin de etkisiyle hükümetler de işçi lehine herhangi bir tedbir alma gerekliliği duymamışlardır. Zira Klasik İktisat düşüncesine hâkim olan temel ilke, ekonominin içinde bulunduğu olumsuzluklardan yine kendi işleyişi ile kurtulacağı savına dayanmaktaydı. Günümüzde Klasik Okulun fikir babası olarak kabul edilen Adam Smith’in “Ulusların Zenginliği” kitabındaki mekanizmaya atfen “görünmez el” olarak adlandırılan bir mekanizmanın işlediği fikri siyasi ve akademik dünyaya hâkimdi ve müdahalesizliğirasyonalize etmek için kullanılan temel argümanlardan biriydi.

¹ Dr. Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi Ayaş Meslek Yüksek Okulu Sosyal Güvenlik Programı, serhatcika@gmail.com

kullanılmış ve kapitalist sistemin devamlılığı için bir sistematik faaliyet olarak ortaya çıkmıştır.

1970'li yıllardan itibaren Dünya sanayi üretiminin Kuzey yarım küreden güneye kayması ile özdeşleşen süreçte emek için yapılan harcamaların bir maliyet unsuru olarak belirmesiyle beraber sosyal güvenlik tekrar ekonomik sistem üzerinde bir yük olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte bütün reform girişimlerine rağmen sosyal güvenlik gerek devlet bütçesiyle olan ilişkisi gerek GSYH içindeki büyüklüğü açısından kolay kolay gündem düşecek bir konu olmayacaktır. Bundan ötürü, hangi disipline mensup olursa olsun bütün araştırmacıların sosyal güvenliğin iktisadi ve mali etkilerini göz önüne almaları gerekmektedir. Çok boyutlu etkiler sosyal güvenliğin bu şekilde derin analizini zorunlu kılmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Abramovitz, M. (2004). Definition and functions of social welfare policy: Setting the stage for social change. *J. Blau*, 19-54.
2. Arslan, M. O. (2013). Kamu Kesiminde Finansal İstikrarsızlık: Türkiye'ye İlişkin Bir Değerlendirme [Financial Instability in Public Sector: An Evaluation for Turkey].
3. Asimakopulos, A. (1982). Keynes' theory Of Effective Demand Revisited. *Australian Economic Papers*, 21(38), 18-36.
4. Barrientos, A. (1997). The changing face of pensions in Latin America: design and prospects of individual capitalization pensionplans. *SocialPolicy& Administration*, 31(4), 336-353.
5. BOLUKÇU, F. (2019). Türkiye Sosyal Güvenlik Harcamalarının Kapsamı ve Finansman Yapısı. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 11-27.
6. Börsch-Supan, A. (2000). Incentiveeffects of social security on labor force participation: evidence in Germany and across Europe. *Journal of publiceconomics*, 78(1-2), 25-49.
7. Brown, R. L. (1997). Indefense of pay-as-you-go (PAYGO) financing of socialsecurity. *North AmericanActuarialJournal*, 1(4), 1-13.
8. Brown-Collier, E. K.,&Collier, B. E. (1995). What Keynes really said about deficit spending. *Journal of Post KeynesianEconomics*, 17(3), 341-355
9. Cai, M.,&Yue, X. (2020). The redistributive role of government social security transfers on inequality in China. *ChinaEconomicReview*, 62, 101512.
10. Canbay, T.,& Demir, M. (2013). Türkiye'de sosyal güvenlik açıkları ve sosyal güvenlik ahlakı. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 303-315.
11. Collier, D.,&Messick, R. E. (1975). Prerequisites versus diffusion: Testing alternative explanations of social security adoption. *TheAmericanPoliticalScienceReview*, 69(4), 1299-1315.

12. Cural, M. (2016). Türk Sosyal Güvenlik Sisteminin Mali Yapısı Ve Sisteme Yapılan Bütçe Transferlerinin Ekonomik Yansımaları The Fiscal Structure Of Turkish Social Security System And Economic Reflections Of Budget Transfers. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 21(2).
13. Danziger, S. (1977). Income redistribution and social security: further evidence. *Social Service Review*, 51(1), 179-184
14. Dobbin, F. R. (1993). The social construction of the great depression: industrial policy during the 1930s in the United States, Britain, and France. *Theory and Society*, 22(1), 1-56.
15. Dostaler, G. (1998). Friedman and Keynes: divergences and convergences. *Journal of the History of Economic Thought*, 5(2), 317-347.
16. Echevarría, C. A., & Iza, A. (2006). Life expectancy, human capital, social security and growth. *Journal of Public Economics*, 90(12), 2323-2349.
17. Feldstein, M. (1974). Social security, induced retirement, and aggregate capital accumulation. *Journal of political economy*, 82(5), 905-926.
18. Frank, A. G. (1976). Economic Genocide in Chile: Open Letter to Milton Friedman and Arnold Harberger. *Economic and Political Weekly*, 880-888.
19. Göktan, A. (2008). Türkiye'de Mali Sürdürülebilirlik Üzerine Ampirik Bir Çalışma.
20. Güneş, İ., & YAKAR, A. G. S. (2004). Sosyal Sigorta Finansman Yöntemleri ve Türkiye'de Sosyal Sigorta Kurumlarının Finansman Yöntemlerinin Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2).
21. Kuné, J. B. (2001). The controversy of funding versus pay-as-you-go: What remains of the debate?. *The Geneva Papers on Risk and Insurance-Issues and Practice*, 26(3), 418-434.
22. Leijonhufvud, A. (1980). Theories of stagflation. *Revue de l'association française de finance*.
23. Marcuzzo, M. C. (2005). Keynes and the welfare state. URL: http://www.ie.ufrj.br/eventos/seminarios/pesquisa/texto_02_12.pdf. (In Eng).
24. Midgley, J. (1999). Growth, redistribution, and welfare: Toward social investment. *Social Service Review*, 73(1), 3-21.
25. Mulligan, C. B., & Sala-i-Martin, X. (1999). *Social security in theory and practice (I): Facts and political theories* (No. w7118). National Bureau of Economic Research.
26. Rothschild, E. (1994). Adam Smith and the invisible hand. *The American Economic Review*, 84(2), 319-322.
27. Silva, P. (1991). Technocrats and politics in Chile: from the Chicago Boys to the CIEPLAN Monks. *Journal of Latin American Studies*, 23(2), 385-410.
28. Steuerle, C. E., & Rennane, S. (2010). Social Security and the budget. *Retirement Policy Program Brief*, 28.
29. Szreter, S. (2007). The right of registration: development, identity registration, and social security—a historical perspective. *World Development*, 35(1), 67-86.
30. Thaler, R. H. (1994). Psychology and savings policies. *The American Economic Review*, 84(2), 186-192.

31. Wolfson, M. H. (2006). Neoliberalism and Social Security. *Review of Radical Political Economics*, 38(3), 319-326.
32. Yurdadoğ, V. (2017). Sosyal Güvenlik ve Yeniden Gelir Dağılımına Etkisinin Teorik Çerçeve de Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 254-269.
33. Yurdadoğ, V., Haşim, A. K. Ç. A., & Bozatlı, O. (2019). Sürdürülebilir Sosyal Güvenlik Sistemi İçin Mali Kural Önerisi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(2), 651-675.
34. Zhang, J., & Zhang, J. (1998). Social security, intergenerational transfers, and endogenous growth. *Canadian Journal of Economics*, 1225-1241.